**NORAKSTS**
Lieta Nr.A42312806
A 1386-07/7

**SPRIEDUMS**
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2007.gada 8.jūnijā

Administratīvā rajona tiesas
tiesnese V.Zommere,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *M.L.A.* pieteikuma par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktores 2005.gada 29.decembra lēmuma Nr.388 atcelšanu un konstatēja:

**Aprakstošā daļa**

[1] Nepiekrītot Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk arī –VSAA vai atbildētājs ) direktores 2005.gada 29.decembra lēmumam Nr.388 (turpmāk- Lēmums), *M.L.A.* netika piemērots likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrās daļas nosacījums par inflācijas koeficienta piemērošanu, tādejādi par VSAA prettiesisko rīcību ir jācieš *M.L.A.* - „likumīgi aplaupītai" pensionārei. Pensija nelikumīgi tika ieturēta pret *M.L.A.* gribu un neprasot viņas piekrišanu.

[2.2.] Satversmes tiesa spriedumā norādījusi, ka Satversmei neatbilstošas tiesību normas „efektīva izpilde" nevar tikt uzskatīta par normas leģitīmu mērķi. Nav attaisnojama VSAA atsaukšanās uz tiesiskās vienlīdzības principu kā pamatojumu antikonstitucionālas normas piemērošanai. Tiesiskas valsts mērķis nevar būt prettiesisku normu vienlīdzīga piemērošana.

Viss Satversmes tiesas spriedums visās tā sadaļās norāda uz VSAA vainu pensiju nelikumīgā ieturēšanā un Satversmes tiesa uzdeva VSAA atmaksāt visiem Latvijas pensionāriem nelikumīgi ieturēto pensiju. Neskatoties uz Satversmes tiesas norādīto VSAA vainu, VSAA pārkāpj likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otro daļu, uzliekot pienākumu ciest inflāciju pašiem aplaupītiem pensionāriem, nevis tai iestādei, kuras vainas dēj pensionāru pensijas tika prettiesiski ieturētas vairāk kā 3 gadus no 2002.gada 20.marta.

[3]Atbildētājs paskaidrojumā tiesai pieteikumu neatzīst pilnībā, norādot:

[3.1] Satversmes tiesa ar 2005.gada 06.aprīļa spriedumu likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu ir atzinusi par Satversmes 109.pantam neatbilstošu un spēkā neesošu no brīža, kad spēku zaudēja Pensiju likuma pārejas noteikumu 26.punkts, t.i., no 2002.gada 20.marta.

[3.2.] Tā kā *M.L.A.* tika veikti ieturējumi 30% apmērā saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu, VSAA Rīgas rajona nodaļa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 88.panta otro daļu uzsāka administratīvo procesu no jauna, lai izpildītu Satversmes tiesas 2005.gada 06.aprīļa spriedumu, un 2005.gada 27.maijā pieņēma lēmumu Nr. 6335 atmaksāt *M.L.A.* no 2002.gada 20.marta līdz 2003.gada 31.maijam ieturēto pensijas daļu.

[3.3] 2005.gada 21.oktobrī VSAA Rīgas rajona nodaļā ir saņemts *M.L.A.* iesniegums par inflācijas koeficienta piemērošanu atmaksājamajai summai. VSAA Rīgas rajona nodaļa ar 2005.gada 25.oktobra lēmumu Nr. 59600 ir atteikusi piemērot atmaksājamajai summai inflācijas

koeficientu. Šo lēmumu pieteicēja ir apstrīdējusi likumā noteiktajā kārtībā, t.i., 2005.gada 30.novembrī iesniedzot iesniegumu VSAA direktorei. Ar Lēmumu VSAA ir atstājusi negrozītu VSAA Rīgas rajona nodaļas 2005.gada 25.oktobra lēmumu Nr. 59600.

[3.4] Lēmums par atteikumu piemērot inflācijas koeficientu pieņemts, pamatojoties uz likuma "Par valsts pensijām" 35.panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma (turpmāk - APL) 7.pantu.

VSAA uzskata, ka tiesību normas ir piemērotas atbilstoši Satversmes tiesas tulkojumam, jo Satversmes tiesa ar 2002.gada 19.marta spriedumu likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punktu atzina par spēkā neesošu no sprieduma pasludināšanas dienas, t.i., no 2002.gada 20.marta. VSAA no 2002.gada 20.marta ir veikusi pensijas izmaksu bez 26.punktā noteiktā ierobežojuma. Līdz ar to VSAA ir piemērojusi 26.punktu atbilstoši Satversmes tiesas spriedumam. Arī 2005.gada 06.aprīļa sprieduma 11.punktā Satversmes tiesa ir norādījusi, ka līdz 2002.gada 20.martam 26.punkts bija spēkā un tajā noteiktā pensijas daļas izmaksas pārtraukšana un pensijas ieturējumi bija likumīgi;

[3.5] Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts stājās spēkā no 2002.gada 01.janvāra, kurā bija paredzēts veikt ieturējumus ne vairāk kā 30% apmērā no personai izmaksājamās pensijas, kura, būdama obligāti sociāli apdrošināmā persona, par to nebija ziņojusi VSAA. Satversmes tiesa ar 2005.gada 06. aprīļa spriedumu 32.punktu ir atzinusi par spēkā neesošu no brīža, kad spēku zaudēja likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts, t.i., no 2002.gada 20.marta.

Saskaņā ar šo spriedumu mainījās tiesiskie apstākļi pensijas saņēmējiem par labu un tas bija par pamatu no 2002.gada 20.marta ieturētās pensijas daļas atmaksai, ja ieturējumi bija veikti, pamatojoties uz 32.punktu. Līdz ar to, atmaksājot no 2002.gada 20.marta ieturēto pensijas daļu, VSAA ir izpildījusi Satversmes tiesas spriedumu atbilstoši spriedumā noteiktajam un tas nav pretrunā ar Satversmes tiesas interpretāciju par attiecīgo tiesību normu.

[3.6] Satversmes tiesa ir vērtējusi likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26. un 32.punkta atbilstību Satversmei, nevis noteikusi lietā iesaistīto pušu (VSAA un pensijas saņēmēju) līdzatbildību un vainas pakāpi, kas varētu būt par pamatu vainas atzīšanai. Tā kā VSAA ir tiesīga darboties tiesību aktos noteiktajos ietvaros un savas pilnvaras var izmantot atbilstoši pilnvaru jēgai un mērķim, kuras tai piešķir likumdevējs, tad nav pamata uzskatīt, ka VSAA ir vainojama ieturējumu izdarīšanā laikā no 2002.gada 20.marta līdz Satversmes tiesas 2005.gada 06.aprīļa sprieduma pasludināšanai, kad likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts bija spēkā.

[4] 2006.gada 21. martā Administratīvajā rajona tiesā no *M.L.A.* saņemti iebildumi pret VSAA rakstveida paskaidrojumiem.

[4.1] Satversmes tiesa ar 2005.gada 6.aprīļa spriedumu ir atzinusi likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu par neatbilstošu Satversmes 109.pantam un spēkā neesošu no brīža, kad spēku zaudēja likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts, t.i. no 2002.gada 20.marta. Tādejādi pats par sevi saprotams, ka Satversmes tiesa uzskatīja, ka VSAA nebija tiesīga pēc Satversmes tiesas 2002.gada 19,marta sprieduma spēkā stāšanās brīža turpināt „uz mūžu" piešķirto pensiju izņemšanu, ja Satversmes tiesa savā spriedumā bija norādījusi, ka „uz mūžu" piešķirto pensiju izņemšana neatbilst tiesiskas un demokrātiskas valsts pamatprincipiem, tad šādu prettiesisku darbību uz šāda atzinuma spēkā stāšanās brīdi bija jāpārtrauc bezierunu kārtībā. Tomēr VSAA iestādes turpināja savu prettiesisko rīcību arī pēc tam, kad Satversmes tiesa bija savā valstī apturējusi pensiju fondu izlaupīšanu.

[4.2] Satversmes tiesa ar 2005.gada 6.aprīļa spriedumu atgādināja VSAA, ka tā veselus trīs gadus ir turpinājusi prettiesisku darbību un turpinājusi pensiju izņemšanu arī pēc Satversmes tiesas 2002.gada 19.marta sprieduma publicēšanas un uzlika par pienākumu atmaksāt visiem pensionāriem visu nelikumīgi atņemto pensiju, ko VSAA ir prettiesiski un patvaļīgi tiem atņēmusi, ignorējot Satversmes tiesas 2002.gada 19.marta spriedumā doto tiesību normas tulkojumu.

[5] Pieteicēja pieteikumā ir izteikusi piekrišanu izskatīt lietu rakstveida procesā. Saskaņā ar APL 114.panta pirmo daļu, ja lietā esošie dokumenti ir pietiekami un tam rakstveidā piekritis pieteicējs, trešā persona un šā likuma 29.pantā minētais tiesību subjekts, tiesa var izspriest lietu bez tiesas sēdes (rakstveida procesā). Tiesa atzinusi, ka lietu var izskatīt rakstveida procesā.

**Motīvu daļa**

[6] Tiesa, rakstveida procesā izvērtējot lietas materiālus to kopsakarībā ar administratīvā procesa dalībnieku argumentiem un paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

Administratīvajā procesā tiesa pārbauda iestādes izdota administratīvā akta vai faktiskās rīcības tiesiskumu vai lietderības apsvērumus rīcības brīvības ietvaros un pārbauda, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus un vai tas atbilst materiālo tiesību normām (APL 103.pants).

[7] Lietā tiesa konstatēja:

[7.1] Satversmes tiesa ar 2005.gada 06.aprīļa spriedumu likuma ,,Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu ir atzinusi par Satversmes 109.pantam neatbilstošu un spēkā neesošu no brīža, kad spēku zaudēja likuma ,,Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts, tas ir, no 2002.gada 20.marta.

[7.2] Tā kā *M.L.A.* (pieteicējai) tika veikti ieturējumi 30% apmērā saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu, VSAA Rīgas rajona nodaļa saskaņā ar APL 88.panta otro daļu uzsāka administratīvo procesu no jauna, lai izpildītu Satversmes tiesas 2005.gada 06.aprīļa spriedumu, un 2005.gada 27.maijā pieņēma lēmumu Nr. 6335 atmaksāt pieteicējai no 2002.gada 20.marta līdz 2003.gada 31.maijam ieturēto pensijas daļu.

[7.3] 2005.gada 21.oktobrī VSAA Rīgas rajona nodaļā ir saņemts pieteicējas iesniegums par inflācijas koeficienta piemērošanu atmaksājamajai summai. VSAA Rīgas rajona nodaļa ar 2005.gada 25.oktobra lēmumu Nr. 59600 ir atteikusi piemērot atmaksājamajai summai inflācijas koeficientu. Šo lēmumu pieteicēja apstrīdējusi, 2005.gada 30.novembrī iesniedzot iesniegumu VSAA direktorei. Ar 2005.gada 29.decembra lēmumu Nr.388 (Lēmumu) VSAA ir atstājusi negrozītu VSAA Rīgas rajona nodaļas lēmumu.

[8] Lēmumā atzīts, ka likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrā daļa paredz, ka par pagājušo laiku izmaksājamās pensijas summas reizināt ar inflācijas koeficientu tikai tajā gadījumā, ja pensijas izmaksa nav veikta savlaicīgi iestādes vainas dēļ. Pamats atmaksāt ieturēto pensijas daļu bija Satversmes tiesas spriedums un APL 88.panta otrā daļa. Tā kā administratīvais process sakarā ar tiesisko apstākļu maiņu uzsākts no jauna, nav likumīga pamata palielināt pensijas summu ar inflācijas koeficientu.

Atbildētājs uzskata, ka, atmaksājot no 2002.gada 20.marta ieturēto pensijas daļu, VSAA ir izpildījusi Satversmes tiesas spriedumu atbilstoši spriedumā noteiktajam un tas nav pretrunā ar Satversmes tiesas interpretāciju par attiecīgo tiesību normu. Satversmes tiesa ir vērtējusi likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26. un 32.punkta atbilstību Satversmei, nevis noteikusi lietā iesaistīto pušu (VSAA un pensijas saņēmēju) līdzatbildību un vainas pakāpi. Tā kā VSAA ir tiesīga darboties tiesību aktos noteiktajos ietvaros un savas pilnvaras var izmantot atbilstoši pilnvaru jēgai un mērķim, kuras tai piešķir likumdevējs, tad nav pamata uzskatīt, ka VSAA ir vainojama ieturējumu izdarīšanā laikā no 2002.gada 20.marta līdz Satversmes tiesas 2005.gada 06.aprīļa sprieduma pasludināšanai, kad likuma ,,Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts bija spēkā.

Pieteicēja savukārt norāda, ka viss Satversmes tiesas spriedums visās tā sadaļās norāda uz VSAA vainu pensiju nelikumīgā ieturēšanā un Satversmes tiesa uzdeva VSAA atmaksāt visiem Latvijas pensionāriem nelikumīgi ieturēto pensiju. Neskatoties uz Satversmes tiesas norādīto VSAA vainu, VSAA pārkāpj likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otro daļu, uzliekot pienākumu ciest

inflāciju pensionāriem, nevis tai iestādei, kuras vainas dēļ pensionāru pensijas tika prettiesiski ieturētas vairāk kā trīs gadus.

Tādējādi pēc būtības lietā ir strīds par to, vai izskatāmajā gadījumā, atmaksājot pieteicējai laika periodā pēc 2002.gada 20.marta, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu, ieturēto pensijas daļu, ir jāpiemēro likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrās daļas norma, proti, atmaksājamā pensijas summa jāreizina ar inflācijas pieauguma koeficientu.

[9] Likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrā daļa (redakcijā, kas bija spēkā administratīvā akta izdošanas laikā) noteica, ja aprēķinātās valsts pensijas summas nav laikā saņemtas tās iestādes vainas dēļ, kura piešķir vai izmaksā pensiju, pensijas summas reizina ar inflācijas pieauguma koeficientu šajā laika periodā. Ar 2006.gada 2.novembra grozījumiem likumā „Par valsts pensijām" (kas stājās spēkā 2007.gada 1.janvārī) 35.panta otrā daļa izslēgta no likuma „Par valsts pensijām".

Tiesa uzskata, ka šajā tiesību normā likumdevējs bija paredzējis regulējumu noteiktai tipiskai situācijai, proti, persona nav saņēmusi laikā pensijas summu iestādes vainas dēļ. Tātad norma prezumē iestādes atbildību par tās amatpersonas vai darbinieka nepareizu rīcību vainu, savlaicīgi un pareizi neaprēķinot pensiju vai nenodrošinot savlaicīgu pensijas izmaksu. Tiesa atzīst, ka no minētās tiesību normas teksta izriet, ka ar inflācijas pieauguma koeficentu ir jāreizina tā pensijas summa, kuru persona laikā nesaņēma VSAA amatpersonas vai darbinieku nepareizas rīcības dēļ.

Tas nozīmē, ka ir jākonstatē iestādes vaina, lai personai rastos tiesības uz inflācijas pieauguma koeficienta aprēķināšanu izmaksājamām summām.

[10] Tiesas ieskatā apstāklis, ka administratīvais process uzsākts no jauna atbilstoši APL 88.panta otrai daļai, neizslēdz iespēju piemērot likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otro daļu.

APL 88.panta otrā daļa nosaka iestādes pienākumu uzsākt administratīvo procesu no jauna tajā pašā lietā tad, ja tas nepieciešams, lai izpildītu šajā lietā pieņemtu Satversmes tiesas spriedumu, ar kuru piemērotā tiesību norma atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Arī apstāklis, ka šī tiesību norma no 2007.gada 1.janvāra izslēgta no likuma nenozīmē, ka tā nebūtu piemērojama. Saskaņā ar vispārīgo tiesību principu katra tiesiska attiecība apspriežama pēc tām tiesību normām, kas bija spēkā tiesiskās attiecības rašanās, grozīšanas vai izbeigšanās brīdī.

Brīdī, kad pieteicēja vērsās ar iesniegumu par inflācijas koeficienta piemērošanu, likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrā daļa bija spēkā.

[11] Pieteicēja uzskata, ka iestādes vaina izskatāmajā gadījumā izpaudusies tādā veidā, ka arī pēc Satversmes tiesas 2002.gada 19.marta sprieduma lietā Nr.2001-12-01, ar kuru likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts tika atzīts par neatbilstošu Satversmes 1.pantam un spēkā neesošu no sprieduma publicēšanas dienas – 2002.gada 20.marta, VSAA veica ieturējumus no viņas pensijas, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu.

Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts noteica, ka no personas, kuras pensija laikā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 31.decembrim pārsniedz divkāršu valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu — un no 2002.gada 1.janvāra līdz 2004.gada 31.decembrim šo pārejas noteikumu 26.punktā norādīto apmēru un kura laikā no 2000.gada 1.janvāra līdz 2004.gada 31.decembrim, būdama obligāti sociāli apdrošināmā persona (darba ņēmējs vai pašnodarbinātais), par to pretēji šā likuma 34.pantā noteiktajam nebija ziņojusi VSAA nodaļai, ir tiesības ieturēt ne vairāk kā 30 procentus no izmaksājamās pensijas, līdz tiek dzēsta pensijas pārmaksa.

[12] Ar Satversmes tiesas 2005.gada 6.aprīļa spriedumu lietā Nr.2004-21-01 likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts atzīts par neatbilstošu Satversmes 109.pantam un par spēkā neesošu no brīža, kad spēku zaudēja likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts, tas ir, no 2002.gada 20.marta.

Likuma „Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" 7.pants noteic, ka spēkā esošie likumi un Ministru kabineta noteikumi ir saistoši visā Latvijas teritorijā, un neviens nevar aizbildināties ar to nezināšanu. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām.

Pamatojoties uz minētajām tiesību normām, tiesa atzīst, ka valsts pārvaldes uzdevums ir piemērot spēkā esošus likumus, saskaņā ar tiesību sistēmu (APL 15. un 17.pants).

Tātad valsts pārvalde nevar nepiemērot spēkā esošu likumu. Tā kā likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts tika atzīts par spēkā neesošu tikai ar Satversmes tiesas 2005.gada 6.aprīļa spriedumu lietā Nr.2004-21-01, tad pirms tam minētās tiesību norma bija spēkā un VSAA bija jāpiemēro.

Tiesas ieskatā izskatāmajā gadījumā ir konstatējama likumdevēja kļūda, proti, pēc Satversmes tiesas 2002.gada 19.marta sprieduma lietā Nr.2001-12-01, ar kuru tika atzīts likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts par neatbilstošu Satversmes 1.pantam, likumdevējs neveica attiecīgus grozījumus likumā „Par valsts pensijām", konkrēti, pieļāva, ka paliek spēkā tiesību norma – likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punkts, kas paredzēja veikt ieturējumus no pensijas, ja ieturējumu rašanas cēlonis bija likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkts. Satversmes tiesa 2005.gada 6.aprīļa sprieduma lietā Nr.2004-21-01 12.punktā norādīja, ka ieturējumi no pensijas, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 32.punktu vai likuma 36.pantu (ja ieturējumu rašanās cēlonis ir pārejas noteikumu 26.punktā ietvertā norma), nav pieļaujami un ir prettiesiski kopš likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 26.punkta atzīšanas par spēku zaudējušu.

[13] Tiesiskā valstī ir jābūt efektīvam mehānismam, kas koriģē netaisnīgu likumu. Piemērotāks šādos gadījumos parasti ir tiesas mehānisms. Tomēr arī iestāde nav vienīgi akla netaisnīga likuma izpildītāja. Jebkurā gadījumā valsts pārvalde, hierarhiskā kārtībā vēršot uz to Ministru kabineta uzmanību, kurš, protams, šo jautājumu izvērtē un pieņem galīgo lēmumu, var iniciēt likumu grozījumu. Ja runa ir par tipisku gadījumu, tad valsts pārvalde – tādā pašā veidā caur Ministru kabinetu – var arī panākt šī jautājuma izlemšanu Satversmes tiesā *(Levits E. Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts// Jurista vārds, 2007 Nr.13, 27.03.2007.)*.

Ministru kabineta 1995.gada 13.jūnija noteikumu Nr.154 „Administratīvo aktu procesa noteikumi", kas bija spēkā līdz 2004.gada 1.februārim, 14.punkts paredzēja, ja iestādei jāpiemēro kāda tiesību norma un tai rodas pamatotas šaubas, vai tā ir piemērojama saskaņā ar kāda augstāka juridiska spēka vispārējo tiesību normu, iestāde nekavējoties motivētā rakstveida ziņojumā par to informē savu tiešo priekšniecību un Tieslietu ministriju. Šīs šaubas nedod iestādei tiesības atteikties no attiecīgās tiesību normas piemērošanas.

Arī APL ir paredzēts līdzīgs mehānisms, kā iestāde var vērsties pret tiesību normu, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai, proti, APL 15.panta vienpadsmitā daļa paredz, ja iestādei jāpiemēro tiesību norma, bet tai rodas pamatotas šaubas, vai šī tiesību norma atbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai, iestāde šo tiesību normu piemēro, bet par savām šaubām nekavējoties motivētā rakstveida ziņojumā informē augstāku iestādi un Tieslietu ministriju.

[14] Ņemot vērā konstatēto, tiesas ieskatā izskatāmajā gadījumā nav konstatējama tāda iestādes vaina, kas bija paredzēta tipiskā likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrajā daļā iekļautajā regulējumā. Taču izskatāmajā gadījumā personas nesaņēma pilnu pensiju, proti, tika ieturēta daļa no pensijas likumdevēja kļūdas dēļ un ieturējumi no pensijas tika izdarīti uz tādas tiesību normas pamata, kuru Satversmes tiesa vēlāk atzina par prettiesisku. Tāpat izskatāmajā

gadījumā ir konstatējams, ka iestāde līdz Satversmes tiesas spriedumam nesaskatīja normas prettiesiskumu un nevērsās hierarhiskā kārtībā Ministru kabinetā, lai likumdevējam ierosinātu tiesību normas grozīšanas procedūru vai arī vēršanos Satversmes tiesā.

Likumdevējs, iestrādājot tiesību normās tipiskus situācijas risinājuma modeļus, nevar aptvert visus iespējamos gadījumus. Tiesa uzskata, ka likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrajā daļā paredzētā „iestādes vaina" aptver gan tādus gadījumus, kad kļūdās iestādes amatpersonas attiecībā uz materiālo vai procesuālo tiesību normu piemērošanu, gan arī tad, ja iestāde šādi nav kļūdījusies, bet ir rīkojusies atbilstoši pastāvošajam tiesiskajam regulējumam, kuru vēlāk Satversmes tiesa atzinusi par prettiesisku.

[15] Satversmes tiesa 2005.gada 6.aprīļa sprieduma lietā Nr.2004-21-01 12.punktā norādīja, ka personām, kurām izdarīts ieturējums, ir tiesības uz to, ka tām tiek atmaksāta ieturētā naudas summas. Iestādei un tiesai, pamatojoties uz APL, jārīkojas tā, lai pēc iespējas efektīvi nodrošinātu personu tiesības, kas izriet no šā sprieduma.

APL 5.pantā ietvertais privātpersonas tiesību ievērošanas princips paredz, ka administratīvajā procesā, it īpaši pieņemot lēmumu pēc būtības, iestāde un tiesa piemērojamo tiesību normu ietvaros veicina privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.

No likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrās daļas secināms, ka personai, kas tipiskā gadījumā laikā nebija saņēmusi pensiju, bija paredzēts šādu pensijas iztrūkumu kompensēt, izmaksājamo pensijas summu reizinot ar inflācijas pieauguma koeficientu, tiesas ieskatā arī izskatāmajā gadījumā ir konstatējama pensijas (pilnas pensijas summas) nesaņemšana laikā.

Pastāvot Satversmes tiesas tiesībām pavērst atpakaļ laikā tiesisko regulējumu, ir konstatējama nepieciešamība novērst personām radītos zaudējumus. Tipiskos gadījumos šādus zaudējumus (pienākošās summas reizināšana ar inflācijas koeficientu, lai persona neciestu no inflācijas radītā naudas vērtības samazinājuma) novērsa likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrās daļas noteikumi.

[16] Arī izskatāmajā gadījumā ir konstatējama šāda nepieciešamība, kas objektīvi izriet no izveidojušās situācijas, kurā privātpersonas tiesību ievērošanas princips prasa likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otro daļu piemērot arī tad, ja konstatējama iestādes pasivitāte attiecībā uz gadījumiem, kad konstatējama iespējama zemākas tiesību normas neatbilstība augstāka spēka tiesību normai.

Pamatojoties uz minēto, tiesa atzīst, ka attiecībā uz pieteicējai izmaksājamo ieturēto pensijas summu ir jāpiemēro inflācijas pieauguma koeficients.

Ievērojot iepriekš izklāstītos apstākļus, tiesa atzīst, ka atbildētāja pieņemtais Lēmums par atteikšanos izmaksājamo summu palielināt, piemērojot likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrajā daļā noteikto inflācijas pieauguma koeficientu, ir prettiesisks un atceļams.

[17] Tiesa konstatē, ka pieteicējas norādītais prasījums ir nodrošināt Satversmes tiesas 2005.gada 6.aprīļa spriedumā dotā tulkojuma realizāciju pilnā apjomā. Lieta ierosināta par VSAA administratīvā akta, ar kuru atteikts aprēķināt inflācijas koeficientu atmaksājamai pensijas summai, atcelšanu. Tomēr faktiski pēc būtības pieteicēja ar savu pieteikumu ir vēlējusies panākt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, proti, lai nepamatoti ieturētajai pensijām, to atmaksājot, tiktu aprēķināts inflācijas pieauguma koeficients. Tādējādi pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments tiesu praksē ir atzinis, ka skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (APL 254.pants), tiesai jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. To darot, tiesai jāņem vērā visi būtiskie apstākļi, neatkarīgi no tā, vai negatīvajā administratīvajā aktā, ar kuru atteikts apmierināt pieteicēja prasījumu, šie apstākļi ir norādīti. Administratīvais akts šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga

administratīvā akta izdošanu, bet šī akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Tas izriet no tā, ka šādā gadījumā administratīvā akta (atteikuma izdot labvēlīgu aktu) atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt. *(skat. lietu SKA-415/2006, 17.punkts).*

Tādejādi tiesa, ievērojot privātpersonas tiesību ievērošanas principu atzīst par nepieciešamu taisīt spriedumu arī par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un uzlikt par pienākumu atbildētājam pieņemt lēmumu par izmaksājamo summu palielināšanu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrajā daļā (kas bija spēkā līdz 2007.gada 1.janvārim) norādīto inflācijas pieauguma koeficientu.

**Rezolutīvā daļa**

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245. – 251.pantu, 253.pantu, 254.pantu, 126.pantu, Administratīvā rajona tiesa

*nosprieda:*

*apmierināt M.L.A.* pieteikumu.

*Atcelt* Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2005.gada 29.decembra lēmumu Nr.388 ar tā pieņemšanas dienu.

*Uzlikt par pienākumu* Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai 30 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu par *M.L.A.* ieturētās pensijas izmaksājamo summu palielināšanu, piemērojot likuma „Par valsts pensijām" 35.panta otrajā daļā (kas bija spēkā līdz 2007.gada 1.janvārim) noteikto inflācijas pieauguma koeficientu.

Uzlikt par pienākumu atbildētājam – Latvijas Republikai Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras personā atlīdzināt pieteicējai *M.L.A.* valsts nodevu 10 (desmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese /paraksts/ V.Zommere

***NORAKSTS PAREIZS***
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese V.Zommere
Rīgā, 2007.gada 8.jūnijā